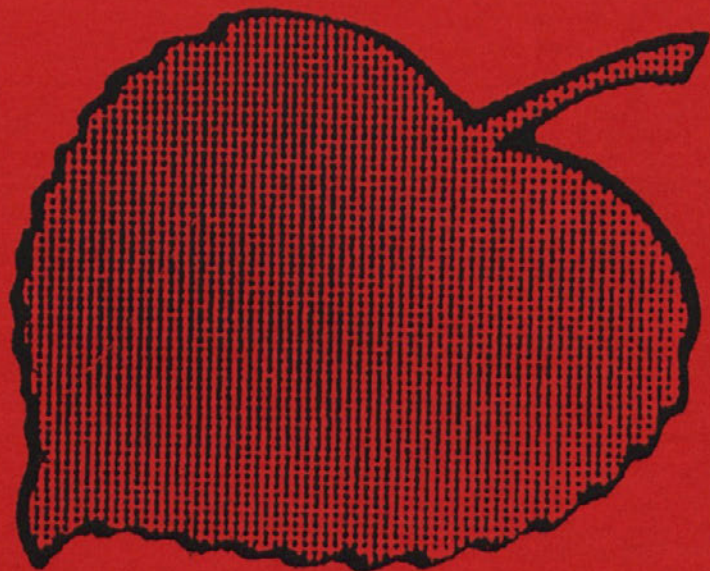

7/6/98

VERENIGING VRIENDEN VAN SLOVENIË
Združenje Prijateljev Slovenije

Lipa

Indien onbestelbaar
retour aan:
Teldersweg 185
3052 TG ROTTERDAM

(ISSN 0928-8376)

INHOUD

Van de voorzitter	1
Naša srečanja: Slovenski dan v Delftu	2
Onze bijeenkomsten: De Sloveense dag in Delft	4
Ontwikkelingen in Slovenië - Oktober/November 1998	7
Berichten uit Zuid-Limburg/Južni Limburg se oglašā	10
Elkaar leren kennen	12
Slovenske ljudske pesmi in šege (4)	14
Sloveense volksliederen en gebruiken (4)	17
Uit eten in Slovenië	22
Na kosilu v Sloveniji	23
Otroški kotiček	24
Het kinderhoekje	25
Kuhajmo z Bojanom	28
Koken met Bojan	29
Novoletni vici/ Nieuwjaarsmoppen	31

Jaargang 7, nummer 6, december 1998;
werd verzorgd door de redactie.

Uit deze uitgave mag niets worden overgenomen, tenzij met bronvermelding. Een exemplaar is te bestellen door f 5,- over te maken op giro 6318199 t.n.v. de Vereniging Vrienden van Slovenië te Delft.

Meningen die in Lipa worden geuit, worden niet noodzakelijk gedeeld door het bestuur.

De bijdragen voor de volgende Lipa graag vóór 10 februari as. inleveren bij de redactie.

Vereniging Vrienden van Slovenië: Wat u moet weten!

De Vereniging Vrienden van Slovenië is opgericht op 7 juli 1991. De Vereniging Vrienden van Slovenië is een zelfstandige en onafhankelijke landelijke organisatie, welke zich ten doel stelt met name op cultureel, economisch en maatschappelijk gebied de samenwerking tussen Nederland en Slovenië resp. Nederlanders en Slovenen te bevorderen en zo mogelijk te initiëren en te onderhouden. De Vereniging beschouwt zichzelf als de geëigende plaats voor ontmoetingen tussen Nederlanders en Slovenen. De Vereniging wil voorts in het bijzonder een ontmoetingsplaats zijn voor de Slovenen in Nederland.
(uit artikel 2 van de Statuten)

VAN DE VOORZITTER

Voor U ligt alweer de laatste LIPA van dit jaar, de zesde. Ook volgend jaar zullen de LIPA's weer regelmatig op Uw mat vallen. De laatste tijd gaat het goed met de LIPA. Zo goed zelfs dat van tijd tot tijd kopij doorgeschoven moet worden naar een volgend nummer, eenvoudig omdat de LIPA vol is. Persoonlijk vind ik dit een zeer positieve ontwikkeling, met name de ingezonden stukken van onze leden zie ik als een aangename toevoeging voor de LIPA.

Deze keer gaan we van start met een nieuwe rubriek in LIPA, vanuit Južna Nizozemska, geschreven door Jos Aretz. Een heel oude groep Slovenen, met een interessante geschiedenis, en de hedendaagse beleving van meerdere generaties Slovenen in Nederland, zal hier voor U uit de doeken worden gedaan. Wie aanwezig was op de Sloveense dag heeft al een zeer boeiende indruk van een deel van deze groep op kunnen doen. De dansgroep "Slovenska folklorna skupina Nizozemska" verzorgde een drietal fantastische optredens uit verschillende delen van Slovenië, elke keer in de klederdracht van de streek. Werkelijk een geweldige prestatie dat na zoveel jaar een groep de energie en middelen bij elkaar brengt voor repetities, uitvoeringen en geweldig mooie kostuums. Zie tevens de foto's elders in deze LIPA.

Af en toe was het wel lastig dat tijdens de optredens het eten genuttigd moest worden. Hierdoor verloor je soms even de blik op het optreden. Echter het eten was te goed om het koud te laten worden, daar Bojan Gorički ons weer de meest smakelijke Sloveense gerechten voortoverde. De Sloveense wijnen die hierbij werden geserveerd completeerden het geheel.

Dit alles vond plaats na een middag Tarok, het Sloveense kaartspel bij uitstek. Vanaf 13:00 uur vond een instructie plaats onder leiding van Pavel Iskra. Duidelijk en resoluut bracht hij de beginselen van het Tarokken bij aan geïnteresseerden in het spel. Later trad hij op als scheidsrechter bij de "Open Nederlandse Kampioenschappen". Hoe goed zijn instructie was bleek wel uit het feit dat een van zijn pupillen, Maarten, tweede plaats wist te bereiken. Hij deelde deze plaats met Martin. Winnares werd echter Margreet Iskra. Ze mocht de wisselbeker uit handen van de winnaar van het afgelopen jaar ontvangen.

Ook in het nieuwe jaar zullen we proberen weer meerdere geslaagde evenementen te organiseren, met voor ieder wat wils. Daarnaast zal getracht worden om de LIPA het niveau te laten behouden dat het nu heeft bereikt.

Rest mij eenieder een gezellige Kerst, al dan niet in Slovenië, toe te wensen, en een gelukkig en gezond 1999.

Stian Krook

NAŠA SREČANJA

Slovenski dan v Delftu

Irena Vreček

Končno smo dočakali 28. november, dan tekmovanja v taroku in seveda nastopa slovenske plesne skupine "Nizozemska" iz Limburga! Praznični program je vzbudil precej zanimanja med člani, večerni program nekoliko bolj kakor tarok. Nekateri člani nam niso hoteli verjeti, da bo slovenska folklorna skupina "Nizozemska" res nastopila ("Ali res pridejo? Zadnjič ste tudi obljubljali, pa jih ni bilo!"). Res so prišli, limburški Slovenci, in nas prijetno presenetili in razveselili s svojim nastopom!

Vse je teklo kot po maslu. Pavlovi učenci so takoj preizkusili svoje na novo pridobljeno "kvartopirsko" znanje in se udeležili tekmovanja.

Karte so karte, sreča je opoteča, rezultati pa so v Stianovi rubriki.

Letos smo imeli kar tri tekmovalna omizja. Prvenstvo bomo organizirali tudi drugo leto. Pridružite se nam, združenje ima dovolj kart za tarok za pet omizij! Ne pozabite, to je tudi edino mednarodno prvenstvo v taroku na evropski ravni in biti prvak ni kar tako!

Večerni program se je pričel s kozarcem vina (rdeči koprski sauvignon) in - po želji - s kozarčkom "Spa Rood" (upam, da se še spomnite mojega poročila o slovenskem pikniku). Tako smo dočakali prihod deklet in fantov v gorenjskih narodnih nošah.

foto's: StianKrook

Plesali so, peli, se preoblekli v belokranjske narodne noše in odplesali belokranjske plesе (slovenski narodni plesi niso le polke in valčki!). Nastop so zaključili v prekmurskih narodnih nošah in s prekmurskimi plesi. Vmes nam je njihov vodja Jos Aretz pripovedoval o zgodovini same skupine, o članih skupine, o plesih, ki jih izvajajo, o narodnih nošah, ki jih sami izdelujejo (pod vodstvom gospe Mici Michon Cebin), o...

Nikar ne mislite, da smo poslušali polke in valčke z zgoščenke ali kasete! Jos je neutrudno igral na harmoniko. Tudi potem, ko je folklorna skupina zaključila svoj nastop, ni odnehal. Pridružil se mu je občinstvo, znane melodije so kar vrele na plan; Mi se 'mamo radi, Regiment po cesti gre, Po jezeru bliz' Triglava, Žabe svatbo so imele, Zdravljica... Vzdušje je bilo tako slovensko, da sem se večkrat vprašala, zakaj nekateri govore nizozemsko...

Seveda večerni program ni nič brez dobre večerje. Tu se je znova izkazal društveni kuharski mojster Bojan. S prašičkom in še marsičem. Bilo je več kot dovolj. Nič čudnega, da smo se razšli šele ob enih zjutraj! Kdaj bomo "slovenski dan" ponovili?

ONZE BIJEENKOMSTEN

De Sloveense dag in Delft

door Irena Vreček

Uiteindelijk brak dan de 28e november aan, de dag van het kampioenschap tarok, en tevens de dag van het optreden van de Sloveense folkloristische dansgroep "Nizozemska" uit Limburg. Het feestelijke programma trok veel aandacht bij de leden. De meeste leden waren erg geïnteresseerd in het avondprogramma. Sommigen wilden ons niet geloven dat de Sloveense folkloristische dansgroep echt zou optreden ("Komen ze, echt waar? Laatst hebben jullie het ook beloofd, maar ze waren er niet!"). Deze keer hebben wij het waargemaakt. De Slovenen uit Limburg kwamen, en hebben ons verblijd en leuk verrast met hun optreden!

Alles ging als gepland. De leerlingen van Pavel hebben meteen hun nieuwe "kaartspelkunde" uitgeprobeerd. Ze namen deel aan het kampioenschap tarok. Het geluk was aan de kant van ... (de resultaten staan in de rubriek "Van de voorzitter"). Met twaalf waren er genoeg spelers voor zelfs drie tarok-tafels. De vereniging is in bezit van vijf complete tarok-sets, dus hartstikke uitgenodigd volgend jaar! Tenslotte, dit is het enige internationale kampioenschap tarok, en de winnaar is automatisch Europees kampioen.

Het avondprogramma begon met een glaasje wijn (rode sauvignon uit Koper) en - volgens wens - ook met een glaasje "Spa Rood" (hopelijk herinneren jullie je mijn verslag van de Sloveense barbecue). Daarna kwamen zij op, de meisjes en de jongens, in Sloveense klederdracht. Ze begonnen met klederdrachten en dansen uit Gorenjska,

gevolgd door klederdrachten en dansen uit Bela krajina (de Sloveense volksmelodie is niet altijd een wals of polka!).

Hun optreden werd besloten met klederdrachten en dansen uit Prekmurje.

Jos Aretz, hun voorzitter, vertelde ondertussen over de geschiedenis van de groep, over de leden van de groep, over de dansen, over de zelfgemaakte klederdrachten (onder leiding van mevrouw Mici Michon-Cebin), over ... Tussendoor bespeelde hij de accordeon, en hij ging daar mee door toen aan het optreden een einde kwam. Samen met het publiek speelde hij de Sloveense "evergreens": Mi se 'mamo radi, Regiment po cesti gre, Po jezeru bliz' Triglava, Žabe svatbo so imele, Zdravljica... De sfeer was echt Sloveens. Ik vroeg me soms af, waarom sommige mensen Nederlands praatten...

Een avondprogramma zonder etentje telt niet, en de meester-kok van de vereniging, Bojan, weet dat heel goed. Zoals al eerder heeft hij een varkentje gebraden, en ook zorgde hij voor soep, groente en dessert. Er was meer dan genoeg te eten. Het is niet verbazingwekkend dat wij pas om één uur s'ochtends naar huis gingen! Wanneer doen we de "Sloveense dag" over?

ONTWIKKELINGEN IN SLOVENIË - OKTOBER/NOVEMBER 1998

door onze correspondent in Slovenië: **Alexander Vink**

**Allereerst wens ik alle medewerkers en lezers van Lipa
PRETTIGE FEESTDAGEN EN EEN GEZOND 1999 toe.**

Slovenië onder water

Ongeveer een week nadat men in Nederland wateroverlast had waren Slovenië, Oostenrijk en Kroatië aan de beurt. In het oosten van Slovenië was het het ergst. De oorzaak van de overstromingen was dat er binnen 24 uur zoveel regen viel dat de rivieren buiten hun oevers traden. Door het vele water ontstonden er op diverse plaatsen aardverschuivingen. De schade is aanzienlijk. De omgeving van Laško werd het zwaarst getroffen.

Verder stonden in de Vipava vallei 35 woningen blank. Wegen verdwenen onder water en Ljubljana had problemen met o.a. stroom- en watervoorziening. Ook het Posočje gedeelte, waar eerder dit jaar een aardbeving was, werd getroffen. De Sloveense overheid adviseerde voor het grootste deel van Slovenië om het kraanwater eerst 10 minuten te koken. De overstroming eiste twee levens. Het eerste geval betrof een hartaanval; een tweede persoon verdrong toen hij zijn spullen uit de volgelopen kelder wilde halen.

Oudste nog levende Olympische deelnemer 100 jaar

Onlangs werd Leon Štukelj 100 jaar. Leon Štukelj, afkomstig uit Maribor, vierde zijn verjaardag in Slovenië. De President van het Olympisch Comité, Juan Samaranch, kwam naar Slovenië om hem te feliciteren. Op de Sloveense TV was te zien hoe fit en geestelijk gezond hij nog is.

Prins Charles op bezoek in Slovenië

Prins Charles was onlangs voor een tweedaags bezoek in Slovenië. O.a. sprak hij met President Milan Kučan, op het meer van Bled. Prins Charles kwam op uitnodiging van President Milan Kučan.

Prins Charles en President Milan Kučan onder de waterval Peričnik

Mevrouw Kučan, Leon Štukelj, Prins Charles en President Kučan

Gemeenteraads- en burgemeestersverkiezingen in Slovenië

Op zondag 22 november vonden in heel Slovenië gemeenteraads-, dorpsraads- en burgemeestersverkiezingen plaats. De opkomst was iets lager dan vier jaar geleden. Om 19:00 uur was de opkomst 47,07 %, d.w.z. 715.633 van de 1.520.348 kiesgerechtigden. Vier jaar geleden was om dezelfde tijd 52,51 % opgekomen. In diverse gemeenten moet een tweede ronde gehouden worden omdat geen van de burgemeesterskandidaten een meerderheid behaalde (meer dan 50 %). In deze plaatsen wordt tussen de twee burgemeesterskandidaten met de meeste stemmen opnieuw gekozen.

Grote NAVO-oefening in Slovenië

Eind november vond in Slovenië de jaarlijkse grote oefening van het "Partnerschap voor Vrede" (een soort toelatingsklas voor de NAVO, SK) plaats, onder de naam "Cooperative Adventure Exchange '98" (CAE 98). Er kwamen zo'n 5500 militairen uit de NAVO-landen en uit andere landen die deelnemen in het Partnerschap voor Vrede. De oefening vond plaats in de Dolenjska regio. Er waren militairen uit: Nederland (ca. 140), België, Groot-Brittannië, Duitsland, Oostenrijk en de VS. 4060 militairen uit de NAVO landen en 280 uit de overige landen. Elk land had zijn eigen materieel meegebracht. De militairen werden ondergebracht in de kazernes van o.a. Cerklje, Mokronog, Novo mesto en Trebnje. De oefening was een succes en de lokale bevolking was tevreden over het feit dat er geen grote milieuschade is aangebracht.

Volgens een artikel in het Sloveense tijdschrift "Jana" vonden de soldaten van de NAVO het Sloveense bier heel lekker, maar ze misten wel de hamburgers.

Euro House Nederland

Viktor V. Solar

Buitenkamp 27

7214 BH Epse, Holland

Tel. 0575-494703

Fax 0575-491005

Autofax. 0653118079

import- en export
bemiddeling

BERICHTEN UIT ZUID-LIMBURG JUŽNI LIMBURG SE OGLAŠA...

door Jos Aretz

Reeds enige tijd van plan... de draad weer op te pakken van enige jaren geleden, toen ik over de Sloveense dansgroep en in haar kielzog de Slovenen in Limburg enige artikelen schreef in Lipa. De aankondiging in de vorige Lipa van ons optreden d.d. 28 november met: "... een Sloveense dansgroep..." was voor mij een (h)eerlijke uitdaging om via een artikelenserie over Slovenska Folklorna Skupina NIZOZEMSKA te gaan schrijven...

... Opdat iedereen (althans tenminste de Vrienden van Slovenië) moge weten, wat en wie de Sloveense dansgroep is...

Slovenska Folklorna Skupina NIZOZEMSKA Sloveense Volksdansgroep NIZOZEMSKA

1.0. Een korte, en dus niet volledige, terugblik op de historie van en rond deze dansgroep...

Wanneer je weet dat de S.F.S.-NIZOZEMSKA tegen het einde van deze eeuw ruim 45 jaar oud is, houdt dat in dat de dansgroep ergens op de helft van de 20e eeuw is opgericht. De oorzaken van de oprichting van deze Sloveense vereniging in Nederland voeren ons echter terug tot aan het begin van diezelfde eeuw.

1.1. Opmerkelijke historische gebeurtenissen (oorlogen, industrialisatieimpulsen, kolonisatie, staatkundige (?) indelingen enz) gaan vaak gepaard met migratiestromen, tegelijk met, vóór of na deze gebeurtenissen.

1.2. Door de aantrekkende mijnindustrie ontstonden er in West-Europa grote industrie centra, waar het goed werken, wonen en leven leek. Vooral na de Eerste Wereldoorlog kwam er een krachtige migratiestroom op gang vanuit de armoedige Balkanlanden naar het "steen(kool)rijke westen": Duitsland, Frankrijk, België bijv. en in bescheidener mate Zuid-Nederland... de westelijke mijnstreek (centrum Geleen) en de oostelijke mijnstreek (centrum Heerlen/Kerkrade)

1.3. Deze migratiestroom was niet altijd even krachtig - de Nederlandse regering hield de boot af - door beperkingen van arbeidsvergunningen, verblijfsduur e.d.. De oorspronkelijke "bronnen" van de migratie"stroom" droogden zelfs na 1930 enigszins op ten voordele van andere migratiestromen (Indonesië, Italië) na de Tweede Wereldoorlog en weer later o.a. Suriname, Turkije, Marokko, Nederlandse Antillen.

1.4. De doorgaans rustig-gemoedelijk-introverte Zuid-Limburger moet toch minstens verwonderd opgekeken hebben wat er met zijn dunbevolkte, agrarisch getinte landschap plots gebeuren

ging. Brons-groen eikenhout kleurde vaak zwart-grijs! Tegelijkertijd moest hij wennen aan "Hollendersj", en "Duitsche". En dan óók nog: Polen (de grootste groep), Hongaren, Russen, Tsjechen, Slowaken, Kroaten, Sudeten- en Poolse Duitsers, Italianen en ... Slovenen. Radio en krant waren er niet, nauwelijks. Televisie onbekend. Cultuurshocks te over dus. Te moeilijk om uit elkaar te houden, dus vaak en dus ongenueanceerd op één hoop geveegd. Op het randje af géén scheldwoord... heetten ze te pas of te onpas "Pollak" ... allemaal...!

- 1.5. Uiteindelijk is een onderlinge acceptatie bevorderd dóór dat gemeenschappelijke werken onder moeilijke omstandigheden "ondergronds" onderstreept...door de kleur zwart...daar toen niet discriminerend. Nu de mijnen dicht zijn en de tijd voor steeds meer "zand erover" zorgt, is het voor de huidige Sloveense afstemming zelfs moeilijk zich voor te stellen dat er wel degelijk negatieve, minder leuke confrontaties waren.

Zo U wilt, wellicht i.v.m. de huidige acceptatie van de "nieuwe" Slovenen vanaf ± 1990, zal ik daar een volgende keer meer over schrijven.

- 1.6. De Sloveense Volksdansgroep nu: november 1998

Ledenbestand:

vaste dansers	22
muzikanten	2
kledinggroep	3
part-time dansers (studie-stage etc.)	4
jeugdleden	6 (8)
ereleden	5
steun(supporters)groep	8
totaal	± 50
<u>opgericht:</u>	1953

- 1.7. Selectie activiteiten S.F.S.-NIZOZEMSKA in 1998:

- Slovenski dan in Genk (België)
- Paleis het Loo in Apeldoorn
- Bundesgartenschau in Düsseldorf (Duitsland)
- TV 8 Limburg
- Oogstdankfeesten in Berg a/d Maas
- Stadsschouwburg Heerlen en Stadsschouwburg Rotterdam

- 1.8. Gezamenlijke Sloveense activiteit december/januari 1998

- SLOVEENSE NACHTMIS: om middernacht in de Cornelius kerk in Heerlerheide met priester LOJZE RAJK en met het Sloveense koor ZVON
- ŠKRJANČEK-VIERING: een tweede Kerstmis voor de Sloveense dansgroepjeugd op 3 januari in Dienstencentrum Landgraaf. Na de mis gezellig natafelen. Iedereen is welkom. Gastheer is S.F.S.- Nizozemska.

Voor meer informatie kunt U mij bellen: 045-5310420

ELKAAR LEREN KENNEN

door Fred Wolsink

In "De Grote Terts" het verenigingsblad van het Ulfts Mannenkoor las ik een verslag van een concertreis naar Kamnik.

Hoe komt een Nederlands koor in Slovenië terecht?

In de Tweede Wereldoorlog hebben, als gevolg van de oorlogssituatie, ergens in Duitsland in barre omstandigheden een Nederlandse en een Sloveense gevangene elkaar getroffen. Er ontstond een band tussen beide mannen. Beide waren geboeid door mensen, cultuur, muziek in het algemeen en koormuziek in het bijzonder. Er ontstond ook een blijvende persoonlijke vriendschap die op zijn beurt weer oversloeg naar de respectievelijke zangkoren waarvan ze lid waren.

Zo bestaat er sinds begin 60-er jaren een intensief contact tussen het Ulfts Mannenkoor en het mannenkoor LIRA uit Kamnik. Dit heeft geleid tot regelmatige uitwisselingen op cultureel gebied. Zo was het bekende Slovenski Oktet te gast in Ulft en gaf LIRA zelf diverse concerten in Nederland.

Op uitnodiging van LIRA was het Ulfts Mannenkoor van 29 april t/m 4 mei jl. te gast in Kamnik en heeft het o.a. in "Cankarjev dom" en de "Ursulinenkerk" te Ljubljana een concert gegeven.

Deze uitwisselingen hebben er toe geleid, dat de gemeente Gendingen (waaronder Ulft valt) sinds 1970 een officiële vriendschapsband heeft met de stad Kamnik.

Bij navraag bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (V.N.G.) bleken er slechts drie gemeenten in Nederland te zijn die officiële contacten hebben met gemeenten in Slovenië.

De gemeente Schiedam heeft sinds 1964 als partnerstad Velenje en de gemeente Valkenburg aan de Geul heeft sinds de 60-er jaren een band met Ljubljana.

Daarnaast vinden er uiteraard ook diverse incidentele bezoeken door (culturele) verenigingen plaats die niet bij de VNG bekend zijn. Zo is de schrijver van dit artikel bekend dat er vanuit Zuid-Limburg en Twente diverse enthousiaste en zeer goed lopende uitwisselingen georganiseerd worden.

Mogelijk kan in de toekomst het aantal uitwisselingen nog uitgebreid en zonodig gecoördineerd worden.

Verder is bekend dat het jaarlijkse voetbaltoernooi in het Pinksterweekend te Wervershoof N.H. nog op zoek is naar een of meer deelnemende Sloveense teams in de leeftijd van 14 t/m 17 jaar. Belangstellende kunnen hierover informatie krijgen bij Willem Rootlieb; 0228-583243.

1999i Prettige Kerstdagen en een gelukkig

**Vesele
Božične
praznike, In
Srečno novo
leto 1999**

V zadnji številki Lipe smo se posvetili miklavževanju, tokrat pa so na vrsti božične šege in praznovanje božiča na Slovenskem. Slovenci imamo kar nekaj božičnih ljudskih in umetnih pesmi; dve ljudski lahko najdete na straneh 20 in 21.

Božic

Božič je najbolj priljubljen krščanski praznik. S praznovanjem božiča obhajamo spomin na Kristusovo rojstvo. Kot samostojen praznik se je začel uveljavljati konec 4. stoletja. V toku nadaljnjih stoletij se je praznovanje božiča povezal z različnimi kulturnimi prvinami, navadami, verovanji ter šegami.

M. Gaspari:
Rojstvo

Večer pred božičem so na Slovenskem poimenovali sveti večer, božični dan sam pa sveti dan. Na božič so se (in se še) verni ljudje na Slovenskem pripravljali predvsem z adventom. Advent je čas štirih nedelj pred božičem. Domove so okrasili z venčki iz smrečja, nanje pa so pritrčili štiri modre ali bele svečke. Vsako nedeljo so prižgali eno svečko. V adventnem času so verniki tudi med tednom zgodaj zjutraj hodili k *zornicam* (jutranje maše). V adventu je bilo tudi v navadi, da se počisti vse v hiši in okrog nje. Nekdaj je bilo v dneh pred božičem zelo priljubljeno božično koledovanje, ki pa je izumrlo že konec 19. stoletja (po nekaterih vaseh je ohranjeno novoletno koledovanje). Božično koledovanje je stara slovenska šega, ki izvira iz 13. stoletja. Takrat so ljudje v predbožičnem času začeli hoditi v sprevodih od hiše do hiše. Pred hišo so zapeli pesem o namenu njihovega obiska, nato so vstopili v hišo, pozdravili navzoče in jim voščili vesele praznike. Slovenci so verovali, da koledniki prinašajo v njihovo hišo blagoslov za novo letino in zdravje ter srečo tako ljudem kot živini.

Pri vernih ljudeh na Slovenskem je bila navada (ohranjena še danes), da so na sveti večer prenašali kadilo in škropili z blagoslovljeno vodo vse prostore v hiši kakor tudi hlev. Ko so hodili od prostora do prostora, so molili rožni venec. Božič je tudi na Slovenskem družinski praznik in že v starih časih je bilo v navadi, da se je vsa družina odpravila skupaj k polnočnici. Včasih so ljudje na božič šli samo v cerkev. Če so srečali znanca, so jim zaželeli vesele praznike, obiskali pa niso nikogar. Po starem verovanju naj bi obiski na sveti dan prinašali nesrečo v hišo. Prav tako se ljudje na ta dan niso lotili nobenega opravila.

Za božič na Slovenskem so značilne še božična smreka (po drugi svetovni vojni bolj znana pod imenom novoletna jelka), jaslice, zažiganje lesenega štora, božični kruh, potica, darila in voščilnice. Okrašeno **božično drevo** izvira iz prastarih poganskih šeg. Zimzeleno drevo, okrašeno s sadeži, je bilo v davnih časih simbol za veselje in upanje, hkrati pa je predstavljalo tudi drevo večnega življenja. Prva poročila o okrašenih božičnih drevesih izhajajo s protestantskega severa (17.st). Katoličani so se božičnih dreves dolgo branili; božično drevo so smatrali za protestantsko šego. Okraševanje božičnih dreves se je po slovenskih mestih začelo konec 19. stoletja, na podeželju pa se je začelo uveljavljati šele po prvi svetovni vojni. Nekdaj je bilo slovensko božično drevo okrašeno s sladkorčki, keksi, jabolki, pobarvanimi orehi in lešniki ter s pisanimi papirnimi trakovi in svečkami.

Jaslice, ki ponazarjajo prizore Kristusovega rojstva, so starejše od božičnih smrečic. Prve slovenske jaslice so v Ljubljani postavili jezuiti leta 1644. Od tu so se začele širiti po drugih cerkvah, v slovenskih domovih pa so se pojavile v 19. stoletju. Za Slovenijo so značilne lesene, omarične, glinene in papirnate jaslice. Sprva je bil hišni gospodar sam zadolžen za postavljanje jaslic, kasneje so to nalogo prevzeli otroci.

Zažiganje drevesnega štora v božičnem času je stara slovenska šega. Že Valvazor (17.st.) poroča o zažiganju drevesnega štora (imenovan tudi *panj*, *čok*) v Istri, do današnjih dni pa se je ta navada ohranila na Notranjskem in v Beli krajini (seveda le tam, kjer še imajo odprta ognjišča). Gospodar je na sveti večer pripeljal domov velik lesen štor. Ponavadi ga je izbral že jeseni, ko so sekali les za drva. Veljalo je, da je bila družina tem uglednejša, čim večji štor je imela. Ko je gospodar na sveti večer prižgal štor na ognjišču, je bila v sobi zbrana cela družina, vladati pa je morala čista tišina. Štor je moral počasi goreti deset do dvanaajst dni. Po starem indoevropskem verovanju naj bi tleči štor pomagal oslabelemu soncu. Za Slovence pa je bil štor tudi neke vrste hišni vedeževalec: če je mirno gorel, je obetal dobro letino; če je le tlel, pa slabo. Na splošno so Slovenci za božič radi napovedovali prihodnost. Po nekaterih pokrajinah je bilo v navadi, da so na sveti večer stopili svinec in ga vlili v mrzlo vodo. Na podlagi figur, ki so nastale v vodi, so napovedovali dogodke novega leta.

Božiča na Slovenskem pa si vsekakor ne moremo predstavljati brez potice in božičnega kruha. **Božični kruh** se danes peče le še po redkih slovenskih domovih. Znan je pod različnimi

imeni: župnik, pomižnik, poprtnik, božičnik, stolnik. Glede na slovenske pokrajine je božični kruh različen. Ponavadi so spekli tri različne hlebe: pšeničnega, rženega in ajdovega. Božične hlebe so položili na mizo, ki je bila pogrnjena z belim izvezenim prtom. Tam so morali ostati za tri praznike: sveti večer, novo leto in tri kralje. Na vsak praznik je družina pojedla en božični kruh, nekaj pa so ga dali tudi živini. Na božični mizi pa tudi še danes ne sme manjkati potica. To je izvirno slovensko pecivo, ki ga kot takega omenja že Valvazor. Ime potica izvira iz povitica (ker je povita). Potico so včasih največkrat pekli v okroglem rebrastem modelu s tulcem v sredini. Najstarejši nadevi za potice so bili orehovi, lešnikovi, smetanovi, rozinovi in skutini.

Vsaka dežela ima svoje vrste Božička ali pa kako drugo mitološko osebo, ki otrokom prinaša darila v zimskem času. Dokler se Miklavž na Slovenskem še ni popolnoma uveljavil, je otrokom na sveti večer prinašal darila Božiček. Ponavadi jim je metal skozi dimnik jabolka, orehe, kekse, pomaranče, pa rokavice, nogavice ali svinčnike. Danes Božiček obdaruje v vernih družinah tako otroke kot tudi odrasle. Prevzel je ameriške navade in lepo zavita darila postavi pod jelko. V nekaterih družinah pa prinaša darila (po ruskem zgledu) dedek Mraz, le da jih ta prinese vedno šele po božiču.

Z božičem je povezano tudi pošiljanje božičnih voščilnic. Ta običaj izvira iz stare Avstrije. Slovenija je bila del avstroogrške monarhije in Slovenci so navado pošiljanja voščilnic kmalu prevzeli, konec 19. stoletja je bila že splošno razširjena. Prve voščilnice so bile enostavne, kaj kmalu pa so se pojavile voščilnice, ki so bile okrašene z angeli, zvončki in s prizori Kristusovega rojstva.

Za konec tokratne rubrike pa še tri stare slovenske vremenske napovedi:

Sveti dan vetrovno, ob letu sadja polno.

Zelen božič - bela velika noč.

Slaba bo letina, revščine vir, če mokrota moti božični večer.

VIKTORS
BALKAN
RESTAURANT

POSTOJNA

Grote Overstraat 30 - onder
7411 JC Deventer
Tel. 0570-619356
Fax 0575-491005

Geopend van woensdag t/m zaterdag van 17.00 tot 23.00,
op zon- en feestdagen van 16.00 tot 23.00.

Keuken geopend tot 22.00.

Maandag en dinsdag op afspraak geopend voor groepen
vanaf ± 20 personen.

Viktor Šolar

SLOVEENSE VOLKSLIEDEREN EN GEBRUIKEN (4)

door Silva Hagen-Škoda

In de vorige Lipa hebben we het gehad over de sinterklaasviering; deze keer zijn de kerstgebruiken en de viering van het kerstfeest in Slovenië aan de beurt. In ons land hebben we heel wat kerstliederen, volks- zo wel als kunstliederen. Twee kerst-volksliederen kunt u vinden op de bladzijden 20 en 21. Dit keer zijn ze op wens van enkele lezers vertaald (maar wel letterlijk!).

Kerstmis

(Sloveens:Božič)

Kerstmis is het meest geliefde christelijke feest. Met de viering van het kerstfeest gedenken we de geboorte van Jezus. Dat Kerstmis als op zichzelfstaand feest een rol begon te spelen was omstreeks het eind van de 4e eeuw. In de loop van de daarop volgende eeuwen raakte de kerstviering verbonden met verschillende culturele elementen, gewoonten, dingen die men geloofde, en zeden.

Kerstavond wordt in Slovenië vaak de 'heilige avond' (*sveti večer*) genoemd, de kerstdag zelf 'heilige dag' (*sveti dan*). Bij de voorbereiding op het kerstfeest speelde (en speelt ook nu nog) voor gelovige Slovenen de advent een belangrijke rol. De advent is de tijd van de vier zondagen die aan kerstmis voorafgaan. De huizen werden dan versierd met kransen van dennegroen waar men vier blauwe of witte kaarsen op bevestigde. Elke zondag stak men er een aan. Gedurende de advent gingen de gelovigen ook door de week 's morgens naar de vroegmis. Verder placht men in die tijd alles in en om het huis schoon te maken. In de dagen voor de kerst was vroeger heel geliefd de *božično koledovanje* (božič=kerst, koleda=nieuwjaarslied) maar dit gebruik stierf al aan het eind van de 19e eeuw uit (in sommige Sloveense dorpen is wel de *koledovanje* rond oud en nieuw bewaard gebleven). *Koledovanje* met kerst is een oud Sloveens gebruik uit de 13e eeuw. Toen begon het gebruik in de tijd voor kerstmis in optochten van huis tot huis te gaan. Voor het huis zong men een lied over het doel van het bezoek. Daarna ging men naar binnen, begroette iedereen en wenste goede feestdagen. De Slovenen geloofden dat het bezoek van de *koledniki* (de deelnemers aan *koledovanje*) voor hun huis zegen zou brengen over de nieuwe oogst, en gezondheid en geluk voor mens en dier.

G. Birolla:
Koledniki

Wat wel bewaard is gebleven onder gelovige Slovenen is het gebruik op de kerstavond wierook rond te dragen en wijwater te sprenkelen in alle vertrekken van het huis, inclusief de stal. Al lopend van kamer naar kamer bad men de rozenkrans. Ook in Slovenië is Kerstmis een familiefeest. Van oudsher gaat men als voltallige familie samen naar de nachtmis. Vroeger gingen men op de kerstdag uitsluitend naar de kerk, verder ondernamen men niets. Kwam men bekenden tegen, dan wenste men te goede feestdagen, maar bij iemand langs gaan was er niet bij. Volgens een oud geloof bracht visite op deze heilige dag onheil in huis. Dat er absoluut niet gewerkt werd behoeft geen betoog.

Verdere elementen van Kerstmis in Slovenië zijn: de 'kerst-spar' (sinds de Tweede Wereldoorlog in Slovenië beter bekend als 'nieuwjaarsden'), de kerststal, het verbranden van een boomstronk, kerstbrood, *potica*, cadeaus en kerstkaarten. Het versieren van de kerstboom vindt zijn oorsprong in oeroude heidense gebruiken. In oude tijden was een altijdgroene boom, versierd met vruchten, een symbool van vreugde en hoop. Bij tijd en wijle belichaamde hij tevens de eeuwige levensboom. Eerste berichten over versierde kerstbomen komen uit het protestantse Noorden (17e eeuw). De katholieken hebben zich lang verzet tegen de kerstboom; zij beschouwden dit als een protestants gebruik. In de Sloveense steden kwam het versieren van de kerstboom in zwang aan het eind van de 19e eeuw; op het platteland pas na de Eerste Wereldoorlog. De Sloveense kerstboom werd vroeger versierd met snoepjes, koekjes, appels, ingeleurde walnoten en hazelnoten, met bonte linten van papier en met kaarsen.

De kerststal, waarmee het tafereel van de geboorte van Jezus uitgebeeld wordt, is ouder dan de kerstboom. De eerste Sloveense kerststal werd geplaatst door de jezuiten in Ljubljana in het jaar 1644. Hiervandaan verbreedden ze zich naar andere kerken; gewone Sloveense huizen bereikten ze in de 19e eeuw. Slovenië kent stalletjes van hout, klei en papier, en ook stalletjes in speciale kastjes. Eerst was het opzetten van de kerststal het werk van de heer des huizes, later werd deze taak door de kinderen overgenomen.

Een oud Slavisch gebruik is het verbranden van een boomstronk tijdens de kerst. Daarover schrijft reeds Valvazor (17e eeuw). Tot vandaag is dit gebruik bewaard gebleven in Notranjska en in Bela krajina (natuurlijk alleen waar men nog een open haard heeft). Op kerstavond bracht de heer des huizes een grote boomstronk naar huis. Meestal had hij deze al uitgezocht in het najaar, bij het houthakken. Hoe groter de stronk, hoe meer aanzien de familie had. Als vader op kerstavond de stronk in de hard ontstak was de hele familie in de kamer bijeen. Op dat moment moest absolute stilte heersen. De stronk moest tien tot twaalf dagen branden. Volgens een oud Indo-europees geloof moest de brandende stronk de verzwakte zon helpen. Voor de Slovenen was hij ook een soort huis-waarzegger: brandde hij rustig dan beloofde dat een goede oogst, smeulde hij alleen maar dan een slechte. Ook overigens hielden de Slovenen zich in de kersttijd graag bezig met het voorspellen van de toekomst. In sommige landstrekken bestond het gebruik op de kerstavond lood te smelten en dit dan in koud water te gieten. Aan

de hand van de vorm van de stolsels die daarbij ontstonden werd voorspeld wat er in het nieuwe jaar zou gaan gebeuren.

We kunnen ons Kerstmis in Slovenië niet goed voorstellen zonder *potica* en kerstbrood. Het kerstbrood wordt tegenwoordig echter nog maar zelden gebakken. Het staat bekend onder verschillende namen: *župnik*, *pomižnik*, *poprtnik*, *božičnik*, *stolnik*. Het kerstbrood verschilde van landstreek tot landstreek. Meestal werden drie verschillende broden gebakken: een van tarwe, een van rogge en een van boekweit. De kerstbroden werden op tafel gelegd. Deze was gedekt met een wit geborduurd tafelkleed. Zo moesten ze blijven liggen voor de drie feestdagen: Kerstmis, Nieuwjaarsdag en Driekoningen. Bij elk feest at de familie één kerstbrood op. Ook de dieren kregen er wat van.

Op de kersttafel mag, ook vandaag nog, de *potica* niet ontbreken, een echt oorspronkelijk Sloveens bakproduct. Reeds Valvazor maakt van deze *potica* melding. Het is een soort cake. Hij wordt meestal gebakken in een ronde geribde vorm met een koker in het midden, en heeft dus de vorm van een tulband. *Potica* heeft altijd een vulling. De oorspronkelijkste vullingen zijn die met walnoten, hazelnoten, room, rozijnen en kwark.

Ieder land heeft zijn eigen Kerstman of een andere mythologische figuur die de kinderen in de winter cadeautjes brengt. Toen Sinterklaas in Slovenië nog niet ingeburgerd was, kregen de kinderen op kerstavond cadeautjes van de Kerstman. Meestal gooide hij appels, noten, koekjes of sinaasappels, ook wel wanten, sokken en potloden door de schoorsteen. Tegenwoordig brengt de Kerstman in gelovige families cadeaus voor groot en klein. Hij heeft enkele Amerikaanse trekjes aangenomen en legt de pakjes onder de kerstboom. In andere families worden de cadeaus, naar Russisch voorbeeld, gebracht door *dedek Mraz* ('Opa Vorst'), en wel pas na de kerstdagen.

Kenmerkend voor Kerstmis is ook het versturen van kerstkaarten. Dit gebruik stamt uit het oude Oostenrijk. Slovenië maakte deel uit van de Oostenrijks-Hongaarse monarchie, en nam dit gebruik al vroeg over. Eind 19e eeuw was het al helemaal ingeburgerd. De eerste kerstkaarten waren eenvoudig, maar al gauw verschenen er die versierd waren met engelen, kerstklokjes en voorstellingen van de geboorte van Jezus.

Tot besluit van deze aflevering nog drie oude Sloveense weersvoorspellingen:

Wind op kerstdag, in het najaar volop fruit.

Groene kerst - witte paas.

Slecht zal de oogst zijn, een bron van armoe, als nattigheid de kerstavond plaagt.

Bron/Vir: Ovsec, D.J., *Velika knjiga o praznikih*, Domus, Ljubljana, 1993

Bojič s sestrom Vendelino in mojstrom Goljatov, Vele-Novak, Ljubljana, 1997

Bojc, E., *Pregovori in reki na Slovenskem*, DJS, Ljubljana, 1980

POSLUŠAJTE, VSI LJUDJE

1. Poslušajte, vsi ljudje, sveti Jožef v mesto gre.
2. Ko pa v mesto prideta, prenočišča išče ta.
3. Sveti Jožef govori: »Za večerje me skrbi.«

Sveti Jožef in Marija gresta v mesto Betlehem.
»Oj, ti mesto da nas nočeš prenočiti?«
Pa Marija ga tolaži: »Saj večerje treba ni.«

4. Za ročico jo drži, * na oslička posadi. * Potlej gresta ven iz mesta, * ven iz mesta Betlehem.
5. Ko pa iz mesta prideta, * bajtico zagledata. * Tam na gmajnci v revni štalci * je rodila Jezusa.
6. Zdaj pogledjmo vsi v nebo, * kako zvezde sevajo. * Oj, te zvezde betlehemske * milosti nam trosijo.
7. Vsi zapojmo iz srca * v slavo Jezusa Boga! * Da nam Dete betlehemske * blagoslov svoj sveti da.

LUISTER, ALLE MENSEN

1. Luister, alle mensen, Sint Jozef gaat naar de stad. Sint Jozef en Maria gaan naar de stad Bethlehem.
2. Aangekomen in de stad zoeken ze een slaappleats. "O, jij stad Bethlehem, waarom wil je ons niet herbergen?"
3. Sint Jozef zegt: "Ik maak me zorgen over het avondmaal." Maria troost hem: "We hebben geen avondmaal nodig."
4. Hij houdt haar hand vast, zet haar op het ezeltje. Daarna verlaten ze de stad, de stad Bethlehem.
5. Als ze de stad uit zijn zien ze een hutje. Daar op de hei, in een armoedig stalletje, heeft Maria Jezus gebaard.
6. Kijk toch eens allemaal naar de hemel, hoe de sterren schijnen. O, deze sterren van Bethlehem, ze bestrooien ons met genade.
7. Zing allemaal, uit je hart ter ere van Jezus, die God is! Opdat ons het kindeke van Bethlehem zijn heilige zegen geeft.

KAJ SE VAM ZDI, PASTIRČKI VI

45

1. Kaj se vam zdi, pa- stir- ci vi, al' ste kaj sli- ša- li?
 2. Tja poj- di- te in mo- li- te Zve- li- čar- ja Bo- ga.
 3. Svet Jo- žef in Ma- ri- ja pa sta sreč- na sve- ti čas,

Ve- se- li glas gre dol do nas, z ne- bes ve- se- li glas.
 Kot an- gel- ci za- poj- te vsi, kar glas mo- či i- ma.
 z nam mo- li- ta in hva- li- ta, pre- pe- va- ta na glas.

Glo- ri- a in ex- cel- sis De- o, ta- ko an- gel- ci po- je- jo.

le- po po- jo na čast Bogu, od- pr- to je ne- bo.

4. Češčen povsod tvoj rojstni god, * o Jezus, naš Gospod!
 * Počeščen ti, ki prišel si * odrešit vse ljudi. * Gloria.

WAT DENKEN JULLIE, HERDERTJES

1. Wat denken jullie, herdertjes, hebben jullie wat gehoord? Een blijde stem komt naar beneden, uit de hemel een blijde stem.
Gloria in excelsis Deo, zo zingen de engeltjes, mooi zingen ze ter ere van God, de hemel staat open.
2. Ga heen en bid voor de Zaligmakende God. Als engeltjes, zing allemaal, zo hard als je stem kan. *Gloria...*
3. Sint Jozef en Maria zijn gelukkig, heilige tijd, met ons bidden ze en prijzen ze, en zingen ze luid. *Gloria...*
4. Uw verjaardag wordt overal verheerlijkt, o Jezus, onze Heer! Gezegend zijt Gij die kwam om alle mensen te redden. *Gloria...*

UIT ETEN IN SLOVENIË

door Willem Rootlieb

In de prachtige omgeving van Rogaška Slatina bezochten wij het dorpje Olimje. Hier bevindt zich in het kerkje de op twee na oudste apotheek van Europa (1675), zeker een bezoek waard.

In deze omgeving kunt u ook prima eten. Van één van de restaurants wil ik u graag iets meer vertellen:

RESTAURANT AMON
3254 Podčetrtek
Olimje 24
Tel. (063) 829-042
Fax. (063) 820-026

Wat direct opviel was de ruime parkeergelegenheid en de vriendelijke ontvangst. De rustieke inrichting doet gezellig en sfeervol aan.

We konden kiezen uit diverse soorten wijn, maar kozen voor de most. Als voorgerecht werd ons -gratis- sesamstokbrood met diverse soorten paté aangeboden. Als hoofdgerecht bestelden we de "Plate Amon" (min. 2 personen). Deze "plate" bestond uit verschillende specialiteiten van het huis: kalkoenschnitzel, gebraden eend en een spies met diverse soorten gegrilld vlees. Daarbij gebakken aardappelen, rijst en mlinci. De salade die we erbij kozen moest apart besteld worden. De spies had iets minder zout gemogen, verder smaakte de maaltijd voortreffelijk. Na de koffie kregen we van het huis nog een glas likeur aangeboden.

Nog enkele kenmerken:

- Goede, vriendelijke bediening (ook Duitssprekend)
- Schone, verzorgd uitzierende toiletten (maar niet afsluitbaar!)
- Zeer redelijke prijzen.

Bij Amon serveren ze complete maaltijden voor 1100.-/1200.- en 1400.- tolar (1 hfl= 85 tolar) bestaande uit vijf gangen en kinder-menu's voor 600.- tolar.

Kortom, een bezoek zeker waard en gecombineerd met de bezienswaardigheden in de omgeving een goede tip voor een leuke dagtocht.

NA KOSILU V SLOVENIJI

Willem Rootlieb

V prelepi okolici Rogaške Slatine smo obiskali vasico Olimje. Tukaj lahko obiščete tretjo najstarejšo apoteko v Evropi (iz leta 1675); obisk le-te vam zelo priporočam.

Nedaleč stran od apoteke si lahko privoščite tudi kakšno odlično malico, kosilo ali večerjo. V današnji Lipi bi vam rad nekaj več povedal o eni izmed restavracij iz Olimja, namreč:

RESTAVRACIJA AMON
Olimje 24
3254 Podčetrtek

Kar smo najprej opazili, je velik parkirni prostor ob restavraciji in zelo prijazen sprejem. Notranjost restavracije je zelo prijetna in daje gostu topel občutek.

Ob našem obisku smo lahko izbirali iz več različnih vrst vin, vendar smo se zaradi letnega časa (oktober) odločili za mošt. Za predjed so nas Amonovi presenetili (kar pa boste zaman iskali na računu) z makovimi kruhki, premazanimi z različnimi vrstami paštet. Za glavno jed smo, med drugim, naročili "ploščo Amon" za dve osebi. Na tej "plošči" so nam postregli z domačimi specialitetami kot na primer puranji zrezek, pečena račka in ražnjič iz različnih vrst mesa in ovit s slanino. Zraven pa seveda pečen krompirček, riž in mlince. Solato je sicer treba naročiti posebej, je pa zelo okusna. Kar se tiče ražnjičev, ti bi lahko bili malo manj slani, sicer pa nam je vse teknilo. Po kosilu so nam (na račun hiše) ponudili še odličen domač sadni liker, ki smo si ga lahko kar sami natočili.

Na kratko povzeto:

- Dobra in zelo prijazna postrežba, tudi v nemščini.
- Čista in urejena stranišča, ki pa se na žalost niso dala zakleniti.
- In ne nazadnje: zelo zmerne cene.

Pri Amonu vam nudijo tudi kompletna kosila po 1100.-/1200.- in 1400.- tolarjev (1 hfl = 85 SIT), prav tako pa tudi otroške menije po 600.- tolarjev.

Torej vsekakor obiska vredno, morda v kombinaciji z izletom v prelepi okolici.

prevod Bojan Gorički

Zdravo, otroci!

Prav gotovo imate že božične počitnice in v vaši dnevni sobi že nekaj dni stoji lepo okrašena novoletna jelka. Verjemite mi, če pod njo zaenkrat še ni bilo daril, jih bo Božiček ali pa dedek Mraz že še prinesel v naslednjih dneh. Saj res, da ne pozabim, Združenje prijateljev Slovenije vam želi:

Vesele božične praznike in srečno novo leto

Namesto družabnih igric pa tokrat lahko preberete staro slovensko ljudsko pravljico.

Mačeha in pastorka

Mačeha je imela pastorko in svojo hčer. Na božič je poslala pastorko jagode brat in na pot ji je dala prosenega kruha. Pastorka je žalostna šla po poti. Srečala je starega moža. Bil je Jug. "Kam greš?" jo je vprašal Jug. "Mati me je odpravila jagode brat," mu odgovori

pastorka. Nato spet vpraša Jug: "Kateri vetrovi so najboljši?" "Vsi so dobri, Jug je pa najboljši," odgovori deklica. "Stopi za moj hrbet," ji pravi Jug. Stopila je za njegov hrbet, on je puhnil in kmalu so jagode dozorele. Nabrala jih je polno košarico, nesla domov ter dala mačehi. Mačeha pa ji je bila nevoščljiva in je poslala svojo hčer jagode brat. Hčeri je spekla potico za na pot.

Hčerka je srečala Burjo, ki jo je vprašala: "Poslušaj, ti, in povej, kateri vetrovi so najboljši?" "Vsi so zli, Burja je pa najslabša," je zarobantila mačehina hči. Nato je Burja tako mrzlo zapuhala okoli nje, da je prišla domov vsa premražena.

Beste kinderen,

Julie hebben vast al kerstvakantie, en thuis in de kamer staat zeker al sinds een paar dagen een mooie kerstboom. Geloof me, al lagen er misschien tot nu toe nog geen cadeautjes onder de kerstboom, de Kerstman of 'dedek Mraz' zal die in de komende dagen vast nog wel brengen. Voor ik het vergeet, de Vereniging Vrienden van Slovenië wenst jullie:

Prettige kerstdagen en gelukkig nieuw jaar

In plaats van gezelschapsspelletjes dit keer een oud Sloveens volksverhaaltje.

Stiefmoeder en stiefdochter

Er was eens een stiefmoeder die een stiefdochter had en een eigen dochter. Met Kerstmis stuurde ze de stiefdochter weg om bosaardbeien te plukken. Ze gaf haar gierstbrood mee voor onderweg. Treurig liep het meisje over de weg. Ze kwam een oude man tegen. Het was Heer Zuidenwind. "Waar ga je heen?" vroeg Heer Zuidenwind. "Ik moet bosaardbeien plukken van moeder," antwoordde de stiefdochter. Daarna stelde Heer Zuidenwind haar de volgende vraag: "Welke winden zijn de beste?" "Ze zijn allemaal goed, maar de allerbeste is de zuidenwind," gaf het meisje ten antwoord. "Ga achter mijn rug staan," zei Heer Zuidenwind. Ze deed wat hij zei, en toen blies hij. Al gauw waren de bosaardbeien rijp. De stiefdochter plukte haar mandje vol, bracht het naar huis en gaf het aan haar stiefmoeder. De stiefmoeder werd jaloers, en stuurde nu ook haar eigen dochter er op uit om bosaardbeien te plukken. Voor de dochter bakte ze, voor onderweg, potica, een soort cake. De dochter kwam Vrouw Noordenwind tegen. Die vroeg aan haar: "Hee jij, zeg eens, welke winden zijn de beste?" "Allemaal zijn ze slecht, en de noordenwind is de slechtste," antwoordde de dochter. Daarop begon Vrouw Noordenwind zó koud te blazen dat de dochter halfbevoren thuis kwam.

Sedem zamenjav / Zeven verwisselingen

Sedem stvari je zamenjanih, vendar pa je rešitev za Nizozemce in mlajše reševalce, ki ne poznajo slovenske literature, prezagonetna, saj zamenjave v naslovu Bevkove povesti ne bodo našli. Zato smo vam malce priskočili na pomoč. Naslov knjige mora biti "Mali upornik". Naprej pa se sami potrudite.

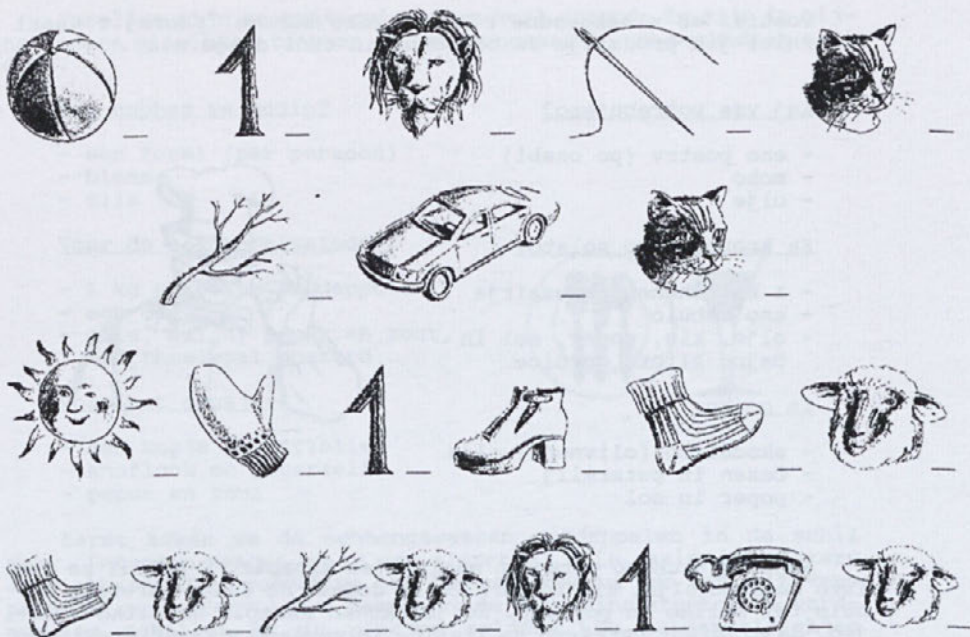
Zeven dingen zijn omgewisseld. Omdat er eentje tussen zit die voor Nederlanders en de jongere puzzelaars die niet thuis zijn in de Sloveense literatuur te moeilijk zal zijn, krijgt u deze van de redactie cadeau: de titel van het boek moet zijn "Mali upornik". Maar verder moet u het zelf doen.

Uganka/Raadsel

Na črte vpiši začetne črke slovenskih besed.

Zet op de strepen de eerste letter van de Sloveense woorden.

Vir/bron: Pogač, S., Klepac, M., Slovensčina skozi letne čase, Ministr. za šolstvo in šport, Ljubljana, 1997
Kih, št./nr. 426, 19.12.1990

Resitev UGANKA / De oplossing van RAADSEL: kelin van srectno novo leto
Resitev ZAMENJAV / De oplossing van VERWISSELINGEN
1. pentlja klobuka, ki visi z vrat in listica z okaskoma na klobuku; het strikije boven de deur en de sierblaadjes met de versiering op de hoed; 2. zavito darilo na steni in slika v ženski roki; het cadeau-tje aan de muur en de schilderij in de hand van de vrouw; 3. urna številčnica na desni roki moskega in številčnica ure na marji; de wijzerplaat aan de pols van de man en die van de vrouw; 4. vejica z listi na zgornjem delu jelke in jelkova vejica v vazi; een tak met blaadjes boven in de dennetop en een dennetakje in de bloemenvaas; 5. krnen ovrtnik v skatli na tleh z okraski in okrasi trak okoli vratu ženske; de bontkraag in de doos met kerstversiering op de grond en de kerstboomslinger om de hals van de vrouw; 6. drzalo s predala v spodnjem delu jelke in okrasi kroglja na predalu; de lade-knop onder in de kerstboom en de kerstbal aan de lade; 7. prvi naslov Bevkove povesti mora biti "Mali upornik"; de titel van het boek van France Bevk is omgedraaid, moet zijn "Mali upornik".

KUHAJMO Z BOJANOM

Postrv s krompirjevo solato

Postrvi so sladkovodne ribe in zelo zdrave. Skoraj v vsaki ribarnici jih prodajajo že očiščene in tudi drage niso.

Kaj vse potrebujemo?

- eno postrv (po osebi)
- moko
- olje

Za krompirjevo solato:

- 1 kg kuhanega krompirja
- eno čebulo
- olje, kis, poper, sol in čajno žličko gorčice

Za omako:

- skodelico (olivnega) olja
- česen in peteršilj
- poper in sol

Najprej skuhamo opran in neolupljen krompir. V skledi za solato vmešamo olje, kis in gorčico in dodamo na tenko narezano čebulo ter solimo in popramo. Ko je skuhan krompir nekoliko ohlajen, ga olupimo, narežemo na lističe in vmešamo v že pripravljeno marinado. Krompirjeva solata bo boljša, če jo bomo pripravili nekaj ur pred serviranjem.

Ko smo gotovi s krompirjevo solato, napravimo omako za postrvi. V skodelico (olivnega) olja vmešamo strt česen, na drobno sesekljan peteršilj, poper in sol. Tako imamo sedaj vse pripravljeno.

Očiščene postrvi pomokamo in jih ocvremo na zelo vročem olju. Vsaka stran potrebuje le nekaj minut, ko dobi postrv rjavo rumeno barvo, je pečena.

Na krožnik položimo po eno postrv, zraven nje pa zajemalko ali dve krompirjeve solate. Postrv naj si vsak sam po svoji želji prelije s česnovno omako.

Nikakor ne smete pozabiti, da mora vsaka riba trikrat plavati: v vodi, na olju in v vinu. Dober tek!

KOKEN MET BOJAN

Forel met aardappelsalade

Forellen zijn zoetwatervissen en heel gezond. Ze zijn in bijna iedere viswinkel te koop, al schoongemaakt, en bovendien niet duur.

Wat hebben we nodig?

- een forel (per persoon)
- bloem
- olie

Voor de aardappelsalade:

- 1 kg gekookte aardappelen
- een ui
- olie, azijn, peper en zout,
één theelepel mosterd

Voor het sausje:

- een kopje (olijf)olie
- knoflook en peterselie
- peper en zout

Eerst koken we de schoongewassen aardappelen in de schil gaar. Intussen mengen we in een slaschaal olie, azijn en mosterd door elkaar. Hier voegen we een dun gesneden ui aan toe en tevens peper en zout. Vervolgens kunnen we de enigszins afgekoelde aardappelen schillen en in plakjes snijden. De aardappelplakjes mengen we vervolgens door de reeds gemaakte marinade. Een aardappelsalade is lekkerder wanneer ze enige uren voor het opdienen is klaargemaakt.

Zodra de aardappelsalade klaar is kunnen we het sausje voor de forellen maken. Door een kopje (olijf)olie mengen we geperste knoflook en fijngehakte peterselie. Naar smaak peper en zout erbij en ons sausje is klaar.

De schoongemaakte forellen halen we door de bloem en bakken we vervolgens in zeer hete olie. Per kant enkele minuten is voldoende. Zodra de forel een geel-bruine kleur heeft gekregen is ze gaar.

Op ieder bord leggen we een forel met ernaast een of twee afgestreken soeplepels aardappelsalade. Ieder begiet de forel naar eigen smaak met knoflooksaus.

Wat u absoluut niet mag vergeten: iedere vis moet drie keer zwemmen, namelijk: in water, olie en in ... de wijn. Eet smakelijk!

Leden¹ van de Vereniging Vrienden
van Slovenië kunnen met het vliegtuig
voor:

f 450,--²

(ex. Luchthaven belasting)

Retour Amsterdam - Ljubljana
Kinderen t/m 1 jaar 90% korting
Kinderen van 2 t/m 11 30% korting

REISBURO "SLOVENIE"

Voor informatie en reserveringen:
Coebelweg 191, 2324 KZ Leiden
tel/fax: 071 - 5313320

-
- ¹ Het betreft hoofdleiden en kinderen, geen gezinsleden van 18 jaar en ouder.....
hoewel ieder gezinslid natuurlijk ook zelfstandig lid kan worden.
- ² Deze prijs geldt tot 1 April, waarna mogelijk een nieuw tarief gaat gelden.

Novoletni vici / Nieuwjaarsmoppen

sestavila/samengesteld door Marjeta Tomšič

Kranjčana se pogovarjata.
"Kje boš letos silvestroval?"
"V Mariboru."
"Zakaj?"
"Slišal sem, da je tam pivo cenejše."
"Kaj pa prevozni stroški?"
"Bom pa toliko časa pil, da se mi bo splačalo."

Twee lui uit Kranj maken een praatje.
"Waar vier jij dit jaar oud en nieuw?"
"In Maribor."
"Waarom in Maribor?"
"Ik hoorde dat daar het bier goedkoper is."
"En de reiskosten dan?"
"Geen punt, ik drink zó lang dat ik de kosten er uit heb."

"Škatlje so prazne, sosedova pa je le prebledela od zavisti!"

"Alle pakjes zijn leeg maar de buurvrouw is al stinkend jaloers!"

Na novoletnem plesu mladenič divje vrti svojo soplesalko. Ta mu vsa zadihana pravi: "Ne divjaj tako, saj to sploh ni valček."
"Doma imam ploščo s to glasbo," ji odvrne neutrudni plesalec,
"in prav dobro se spominjam, da na ovitku piše 45 obratov na minuto."

Tijdens de viering van oud en nieuw wordt er gedanst. Een jongen draait als bezeten met zijn danspartner in de rondte. "Doe nou niet zo wild, dit is geen wals meer," verzet de jongedame zich.
"Ik heb thuis een singeltje met deze muziek en ik ben er heel zeker van dat op de hoes 45 toeren per minuut staat," verklaart de jongen.

"Dragi Tone, trikrat lahko ugibaš, s čim te hoče razveseliti dedek Mraz!"

"Lieve Anton, je mag drie keer raden waarmee dedek Mraz je een plezier wil doen!"

RTC ŽIČNICE KRANJSKA GORA (SKI LIFTS KRANJSKA GORA)

Ski passes for winter season 1998/1999 - Price list

Day ski pass adults	3850 SIT
Day ski pass children under 14	2900 SIT
Morning ski pass adults (9.00-13.00)	2400 SIT
Morning ski pass children under 14 (9.00-13.00)	1900 SIT
Afternoon ski pass adults (12.00-17.00)	2900 SIT
Afternoon ski pass children under 14 (12.00-17.00)	2100 SIT

MULTI-DAY SKI PASSES (a photograph needed)

	adults	children under 14
3-day	11300	8300
4-day	14900	10450
5-day	17700	12300
6-day	21000	14850
7-day	23100	16500
8-day	26400	18600
9-day	28000	19600
10-day	31000	21800
11-day	32200	22550
12-day	35000	24500
13-day	37800	26500
14-day	40700	28500
15-day	42900	30600
6-day 3 countries	23100	16500

All the prices are in Slovenian tolar.

Prices are for information only and may be subject to change.

Information : (RTC ŽIČNICE KRANJSKA GORA) SKI LIFTS
KRANJSKA GORA Tel.: 881 414, Fax.: 881 181

BESTUUR: Contactpersonen

Voorzitter

Stian Krook
Doelengracht 4E
2311 VM Leiden
☎ 071-5144939

Vice-voorzitter

Bojan Gorički
Beethovenstraat 19
4536 AG Terneuzen
☎ 0115-613722

Secretaris

Walter Brill
Teldersweg 185
3052 TG Rotterdam
☎ 010-4613212

Redactie Lipa

Silva Hagen Škoda
Leeuweriklaan 11
4005 ET Tiel
☎ 0344-622414

Medewerker redactie

Jan Bongenaar
Geldropseweg 2 B
5611 SH Eindhoven
☎ 040-2940666

Penningmeester

Siem Edink
Otterlaan 13
2623 CV Delft
☎ 015-2562010

Medewerkster secretariaat

Irena Vreček
Teldersweg 185
3052 TG Rotterdam
☎ 010-4613212

Medewerkster redactie

Irena Vreček
Teldersweg 185
3052 TG Rotterdam
☎ 010-4613212

Veleposlaništvo Republike Slovenije:
Ambassade van de Republiek Slovenië:

Louizalaan 179 / Av. Louise 179
1050 Brussel / 1050 Bruxelles
☎ 0032 - 2 - 646 90 99

Konzularno predstavništvo Slovenije na Nizozemskem:
Honorair Consul van Slovenië in Nederland:

Kneuterdijk 2
2514 EN Den Haag
☎ 070 - 3639907

ADRIA

ADRIA AIRWAYS
THE AIRLINE OF SLOVENIA

*Amsterdam Barcelona Copenhagen
Frankfurt London Moscow Munich Paris
Sarajevo Skopje Split Tel Aviv Tirana
Vienna Zurich*

Tel: 020-316 42 20